

KONZERVATĪVNE LISTY

KONZERVATĪVNY INŠTITÚT M. R. ŠTEFÁNĪKA

FEBRUÁR 2011

OBSAH :

ZAHRANIČNÁ POLITIKA :
Lukašenkov nekonečný príbeh
Ivan Kuhn

KONZERVATIVIZMUS :
Ronald Reagan, antikomunismus
a víťazství ve studené válce Roman Joch

EUROZÓNA :
Dlhová špirála a eurodomino
Peter Gonda

GLOSA :
Žena a more
Dušan Sloboda

LUKAŠENKOV NEKONEČNÝ PRÍBEH

Ivan Kuhn

Demokratický svet a najmä demokratická Európa opäť rieši, čo s Bieloruskom a jeho prezidentom Alexandrom Lukašenkom. Človek, ktorý si vyslúžil prezývku posledný európsky diktátor, totiž opäť všetkých vodil za nos.

Nezávislé prieskumy verejnej mienky ukázali, že Lukašenko by minuloročné decembrové prezidentské voľby vyhral aj bez ich manipulácie. Ale ktorý diktátor by nechal víťazstvo vo voľbách na náhodu? A ako by to vyzeralo, keby získal vo voľbách o desať alebo dvadsať percent menej ako pred piatimi rokmi? A tak sa Lukašenko zariadil podľa hesla „nie je podstatné kto volí, ale kto spočítava hlasy“. O pochybných praktických pri spočítavaní hlasov podrobne spravý desiatky medzinárodných pozorovateľov. Kriticky sa k priebehu volieb vyjadrila aj Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). A tak Lukašenko misiu OBSE hneď po voľbách vypovedal z krajiny.

Tristné dejá vu

Človek dlhodobu sledujúci bieloruskú politiku musí mať pocit viacnásobného *dejá vu*. Európska únia v odpovedi na zmanipulované voľby a následný zásah proti demonštrujúcej opozícii a uväznenie jej predstaviteľov uvalila na Lukašenka a ďalších predstaviteľov jeho režimu zákaz cestovania do EÚ. Stalo sa tak už štvrtýkrát za posledných trinásť rokov. Keď sa tak stalo prvýkrát v roku 1998, Lukašenko obvinil „Západ“ z konšpirácie proti Bielorusku (teda proti nemu). Druhýkrát sa stal Lukašenko v EÚ *persona non grata* v novembri 2002, keď z krajiny vypovedal misiu OBSE. Tretíkrát sa pred Lukašenkom uzavreli hranice EÚ v apríli 2006 po zmanipulovaných prezidentských voľbách a zatknutí predstaviteľov opozície.

Do Európy sa Lukašenko oficiálne dostal až v apríli 2009, keďže sme mu v EÚ opätovne otvorili dvere ako „odmenu“ za to, že prepustil časť väznených aktivistov. Paradoxne sa tak stalo mesiac po zmanipulovaných parlamentných voľbách. Zvláštna je

logika EÚ. Lukašenko zmanipuluje prezidentské voľby – zakážeme mu vstup. Lukašenko zmanipuluje voľby do parlamentu – povolíme mu vstup.

EÚ na smiech

To, čo sa dialo v decembri 2010 počas a po voľbách, naznačuje, že Lukašenkovi až tak na cestovaní do EÚ nezáleží. V roku 2002 tajne navštívil Rakúsko ako prezident Bieloruska ale ako prezident Bieloruského olympijského výboru. Lukašenkovi je EÚ jednoducho na smiech. Chvíľu sa tvári, že je pripravený „liberalizovať“ a „demokratizovať“, ale keď ide do tuhého, bez miľhnutia oka zmanipuluje voľby a dá pozatvárať desiatky predstaviteľov opozície vrátane svojich prezidentských protikandidátov. A ďalších päť rokov môže hrať s EÚ hru na prepúšťanie politických väzňov a rokovanie o tom, čo mu únia ponúkne, keď dovolí opozícii aspoň trochu dýchať.

Platí heslo, že s teroristami sa nevyjednáva. Zrejme by sa malo uplatňovať aj v prípade diktátorov. Málokedy sa diktátori vďaka vyjednávaniu vzdajú moci. Mnohí, podobne ako Lukašenko, desaťročia úspešne hrajú s demokratickými krajinami hru na „reformy“. Situácia z decembra 2010 sa totiž až tak veľmi neodlišuje od situácie pred piatimi rokmi. To len niektorí európski politici a analytici uverili, že Lukašenko sa zmenil a bude ochotný postupne sa vzdať svojej absolútnej moci. Mnohí z nich sa teraz tvária, akoby zásah moci do priebehu volieb a zásah proti opozícii po oznámení ich výsledkov bol nečakaný. A čo iné čakali od posledného európskeho diktátora, ktorý vládne svojej krajine pevnou rukou od roku 1994?

V šachu?

Európski ministri zahraničných vecí koncom januára 2011 odsúhlasili ďalší zákaz cestovania prezidenta Lukašenka a ďalších vysokých predstaviteľov Bieloruska do EÚ, ako aj zmrazenie ich vkladov v európskych bankách. A tvária sa, akí sú tvrdí a zásado-

ví. Smiešne a trápne. Je čas prijať tvrdšie ekonomické sankcie. Lenže na to už nie je „politická vôľa“.

Oficiálne sa argumentuje tým, že sankcie by postihli predovšetkým obyčajných ľudí. To je pravdepodobne. Sloboda niečo stojí. Ak niekto dostane slobodu zadarmo, zvyčajne si ju neváži. V skutočnosti je za nevdôľou k sankciám záujem viacerých krajín a niektorých podnikateľských kruhov zúčastníť sa na privatizácii, ktorá v Bielorusku môže prebehnúť (a vlastne už prebieha) ešte pred pádom Lukašenkovho režimu. Dalším dôvodom je obava z ohrozenia dodávok ropy a plynu, ktoré do EÚ tečú aj cez Bielorusko. Lukašenko skrátka niektoré európske krajiny drží v šachu.

Späť k hodnotám

Zástanovia európskej integrácie tvrdia, že jedným z problémov Európy je, že v oblasti zahraničnej politiky nehovorí jednotným jazykom a preto je potrebné vytvorenie nových byrokratických diplomatických štruktúr. To je omyl. Problémom EÚ je to, že nie je v oblasti zahraničnej politiky dostatočne zásadová. A na tom žiadna „európska služba pre vonkajšiu činnosť“ na čele s bezzásadovou političkou bez politickej podpory a demokratickej legitimity nič nezmení.

Európske krajiny sa pri svojej zahraničnej politike musia v prvom rade vrátiť k zásadám a k svojej podstate – demokracii, občianskym slobodám a panstvu práva. Z týchto hodnôt musí vychádzať zahraničná politika krajín, ktoré tieto hodnoty majú zakotvené vo svojich ústavách. Ak to nespraví, história sa bude opakovať. Lukašenko po čase opäť prepustí predstaviteľov opozície z väzenia. EÚ mu zruší zákaz vstupu. A po nasledujúcich zmanipulovaných voľbách v roku 2015 budú analytici opäť vyjadrovať prekvapenie nad konaním diktátora a Európska rada na Lukašenka opäť uvalí zákaz cestovania do EÚ.

Autor je analytik KI.

RONALD REAGAN, ANTIKOMUNISMUS A VÍTĚZSTVÍ VE STUDENÉ VÁLCE Roman Joch

„Ronald Reagan vyhrál studenou válku, aniž by vypálil jediný výstřel,“ řekla o něm Margaret Thatcherová. K tomu není co dodat. Porazil komunismus. Je našim osvoboditelem.

Po druhé světové válce v Americe vzniklo aktivní politické a intelektuální antikomunistické hnutí. Aktivním členem tohoto amerického antikomunistického hnutí byl i Ronald Reagan. Ve volební kampani v roce 1976 byl jediným presidentským kandidátem, který kritizoval politiku *détente*, t. j. politiku zmírňování napětí se Sovětským svazem a odzbrojování, neboť byl přesvědčen, že povede k posílení Sovětů. Rekl: „*Détente – není to to, co panuje mezi farmářem a krocanem až do Dne díkuvzdání!*“. To se ve druhé polovině 70. let potvrdilo, a tak byl Reagan v roce 1980 zvolen 40. presidentem Spojených států.

Ronald Reagan byl přesvědčen, že společnost, v níž jsou lidé svobodní a vládnou si sami, je neskonale nadřazená totalitarismu; a má být před ním nejen bráněna, nýbrž sama se má zasloužit o posunutí hranic svobody ve světě. Byl vůbec prvním americkým presidentem, který uplatnil strategii osvobození. Nehodlal svobodný svět pouze bránit, nýbrž přešel do protiútoků. Nechtěl s komunismem koexistovat, nýbrž ho chtěl zničit.

O jeho vztahu k této tyranské ideologii nejlépe svědčí jeho vlastní slova: „*Západ odbyde komunismus jako nějakou bizarní kapitolu lidských dějin, jejíž poslední stránky právě teď píšeme.*“ (1981) „*Karl Marx měl v určitém ironickém smyslu pravdu. Dnes jsme svědky velké revoluční krize – krize, v níž jsou požadavky ekonomického řádu v přímém rozporu s požadavky politického řádu. Ale k této krizi nedochází na svobodném, nemarxistickém Západě, nýbrž v domově marxismu-leninismu, v Sovětském svazu. Je to Sovětský svaz, který jde proti toku dějin tím, že upírá svým občanům lidskou svobodu a důstojnost... Postup svobody a demokracie odsune marxismus-leninismus na smetišť dějin, jako tam odsunul i jiné tyranie.*“ (Projev v Britském parlamentu, 1982)

International Herald Tribune o něm napsal: „*Jen ztěží lze být sofistikovaným Evropanem, a zároveň obdivovatelem Reagana.*“ Tedy sofistikovaným, ach tak! Nebo i jeho slavná řeč o říši zla v březnu 1983: „*Buďme si vědomi toho, že pokud sovětská vláda hlásají nadřazenost státu, jeho všemocnost nad jednotlivcem a předpokládají jeho definitivní nadvládu nad všemi lidmi světa, jsou ohniskem zla v moderním světě... Naléhám na vás, abyste se vyvarovali pokušení ignorovat fakta dějin a agresivní tendence říše zla, považovat závody ve zbrojení za velké nedorozumění, a tudíž se stáhnout z boje mezi právem a bezprávím, dobrem a zlem.*“ Panečku, to teprve začali relativisté, zbabělci a komunisté šílet!

Reagan se však odradit nenechal: v západní Evropě rozmístil rakety středního doletu Pershing 2, které kompenzovaly předtím rozmístěné sovětské rakety SS – 20. Embar-

gem sabotoval výstavbu sovětského plynovodu do západní Evropy, čímž Sovětům přiškrtil hlavní přívod devíz. Odborový svaz *Solidarita* v Polsku tajně dostával materiální pomoc. A na periferii sovětské moci Reagan poskytoval přímou podporu guerillám bojujícím proti místním komunistickým režimům v Nikaragui, Angole, Kambodži a především v Afganistanu, kde sovětské válečné mašinérii citelně pustil žilou. V roce 1983 přímou vojenskou intervencí svrhl marxistický režim na Grenadě; do té doby komunismus pouze expandoval (každou zemi, které se zmocnil, si i podržel), Grenada byla prvním zvrácením tohoto trendu a prvním úspěchem strategie osvobození.

Ronald Reagan 1971 – 2004

Snad ze všeho nejdůležitější byl však Reaganův program protiraketové Strategické obranné iniciativy (SDI) – tzv. „*hvězdných válek*“ – který byl započat v roce 1983. SDI Sověty skutečně deprimovala. Právě pod jejím vlivem – v důsledku vědomí, že zkonstatěle plánované sovětské hospodářství by obdobný projekt nebylo schopno financovat – dospěl Gorbačov k přesvědčení, že sovětský systém musí zásadně reformovat. Uvědomil si, že v opačném případě závody ve zbrojení, které Sovětům vnutil Reagan, prohraje. Jeho prvotním motivem nebylo komunistický systém demontovat, nýbrž reformovat a tak posílit. Proto ta *pe-restrojka* – hospodářská reforma. Ta si ale vyžadovala svobodu kritiky – tedy *glasnost*. Jenže problémem každé despotie, každého tyranského režimu, je to, že začne-li se jednou liberalizovat, stává se zranitelným a rozpadá se. To byl i případ Sovětského svazu. Ronald Reagan jej zbrojením přinutil k reformám, a tedy i k následnému kolapsu.

Teze, že ke krachu komunismu došlo pouze v důsledku jeho vnitřní hospodářské

neefektivity, je neudržitelná. Nesmírně chudé režimy se udrží, jsou-li dostatečně brutální: to je příklad dnešní Severní Korey či Stalinova Sovětského svazu v 30. letech, kdy tam byl hladomor. Avšak začne-li se nesvobodný režim vnitřně reformovat, poleví-li v bezohlednosti a krutosti svých represí, může padnout. To byl případ sovětského bloku na konci 80. let. Co však bylo příčinou touhy vládců po vnitřních reformách? Vnější tlak Západu, eskalace mezinárodního napětí, přechod ke strategii osvobození, a závody ve zbrojení. V 70. letech Sověti neměli žádný důvod k reformám, neboť nikdo je z vnějšku neohrožoval; v 80. letech měli důvod k reformám veliký, neboť vnější tlak byl značný. Zásahu na osvobození střední Evropy – na našem osvobození – měl tedy Ronald Reagan, nikoli Gorbačov. Jedinou zásluhou Gorbačova bylo, že v kritické hodině se nerozhodl pro kolosální masakr lidí přirozeně toužících po svobodě, nýbrž raději akceptoval ústup ze střední Evropy; i když ještě i v březnu 1991 poslal do Vilniusu tanky, aby utopily v krvi volání Litevců po troše svobody.

Ronald Reagan byl antikomunistou slovem i skutkem, a to včetně slova humorného. Měl nevyčerpatelnou zásobu vtipů, jež rád při různých příležitostech vyprávěl – např. v den lidských práv 10. prosince 1986: „*Jaký je rozdíl mezi demokracií a lidovou demokracií? Jako mezi kazajkou a svěrací kazajkou.*“ Nebo: „*Jak poznáte komunistu? Je to někdo, kdo čte Marxe a Lenina. A jak poznáte antikomunistu? To je ten, kdo Marxe a Lenina chápe*“ (1987). Ano, toto byl typický Reagan: člověk, který v roce 1987 stál u Brandenburské brány a vedle zdi, jež rozdělovala Berlín, a vyzýváje Gorbačova, utáhoval si z něho: „*Pane Gorbačove, otevřete tuto bránu! Pane Gorbačove, zbojíte tuto zeď!*“ Deset měsíců poté, co Ronald Reagan opustil presidentský úřad, Berlínská zeď padla, a s ní i sovětské impérium. To je jeho zásluha a dědictví.

Co dodat o Ronaldu Reaganovi na závěr? Snad jednu historku: Před asi deseti lety potkal Ronalda Reagana jeden židovský emigrant z Ukrajiny, pozdravil ho a začal mu děkovat za svou svobodu a porážku komunismu. Reagan, již poznačen nemocí, nechápal, proč ho ten člověk zdraví, neboť už si nepamatoval, že kdysi byl presidentem. Zdvouřile mu však odzdravil a řekl mu: „*Bojovat proti komunismu, to je má práce.*“ Ano, to byla jeho práce. Miliony dnes již svobodných lidských bytostí jsou mu za ni vděční!

Autor je ředitel Občanského institutu v Praze a poradca předsedu vlády České republiky.

Původně uveřejněné v publikácii Margaret Thatcherová a Ronald Reagan – politici svobody (CEVRO 2002).

DLHOVÁ ŠPIRÁLA A EURODOMINO

Peter Gonda

Čo sa to deje s peniazmi a menovými systémami? Prečo sa finančné otrasy v USA a Európe po zásahoch vlád a centrálnych bánk opakujú, navyše v intenzívnejšej podobe? A prečo sa po finančnom kolapse v Grécku a Írsku hovorí aj o možnom rozpade eurozóny? Prekvapenie nie je namieste, ak okrem prejavov problémov odhalíme aj ich systémové príčiny.

Sme svedkami prerodu finančnej krízy na dlhovú. Zadzžovanie, najmä vládne, neutešene rastie. Príkladom je eurozóna. Jej celkový verejný dlh vyletel podľa údajov Eurostatu len medzi rokmi 2007 až 2009 o viac než bilión eur. Hriešnikmi nie sú iba Grécko a Írsko. Verejný dlh rýchlo rastie aj v ostatných krajinách PIIGS (aj v Portugalsku, Španielsku a Taliansku) a aj v ďalších v eurozóne.

Finančné otrasy a dlhová kríza

Dlhový problém eurozóny umocňuje a dominový efekt rúcania vyvoláva aj *dlhová sieť eurozóny*. Dlhami sú prepletené najviac finančne ohrozené krajiny PIIGS, ale aj ostatné v eurozóne. Napríklad španielske banky evidujú nesplatené pôžičky voči Portugalsku v objeme viac ako 60 miliárd eur a Španielsko dlhuje nemeckým a francúzskym bankám vyše 300 miliárd eur.

Vysoké potreby splácania dlhov Španielska a iných vlád eurozóny spolu s vyššími úrokmami ich dlhopisov neúmerne zvyšujú náklady na dlhovú službu a tlačia na rast rozpočtových deficitov. Vlády v eurozóne to nekompenzujú razantnými úsporami neúrokových výdavkov. Aj v roku 2010 bolo podľa odhadov Eurostatu ich celkové hospodárenie v hlbokých mínusových číslach. Rozpočtové deficity Grécka a Španielska dosiahli až približne 9,5 percenta a v Írsku dokonca ešte viac. Naplno sa tým roztáča *dlhová špirála a rýchle nabaľovanie snehovej gule eurového dlhu*.

Systémové príčiny

Súčasná dlhová a pred ňou finančná kríza sú primárne dôsledkami centrálného deformovania peňazí a zasahovania do nich vládami, centrálnymi bankami a nadnárodnými inštitúciami. Systémovými príčinami dnešných finančných problémov sú preto najmä menové a bankové systémy a správy verejných financií, deformujúce peniaze. Tieto príčiny podporujú ilúziu udržateľnosti dlhového financovania. V koncentrovanej podobe sa v súčasnosti prejavuje, ako uviedol Pascal Salin, že: *„jedným z najnepriaznivejších ekonomických počínov 20. storočia bol prechod zo sveta vlastného kapitálu na pôžičkový, ktorý navyše kontroluje štát“*.

Štát dnes peniaze určuje, kontroluje a manipuluje. Peniaze sa tým značne vzdialili svojej definícinej podstate: ľudmi všeobecne a dobrovoľne prijímaného prostriedku výmeny medzi inými statkami, ktorý vznikol spontánne a evolučne trhovou selekciou ako najobchodovateľnejšia komodita. Pannovníci a vlády (najmä v 20. storočí) umelo zasiahli do spontánneho vývoja a peniaze násilne pretvorili. Dnešné „peniaze“ sú už

symbolické a komoditou nekryté (úplne od roku 1971), s núteným obehom na určitom území a stanovované ako zákonné platidlá, ktoré monopolne vydávajú a regulujú centrálné banky a uschovávajú a používajú ich komerčné banky s čiastočným rezervným krytím vkladov.

Menové a bankové systémy sú spojené aj s „hrou“ centrálnych bánk s ponukou a cenou peňazí a s ďalšími reguláciami, napríklad ich zásahov ako „veriteľov poslednej inštancie“. Súčasné menové a bankové systémy tak sú zdrojom vážnych problémov, napríklad nekrytých úverov, zadžžovania, inflácie, rizík nelikvidity a hromadných výberov vkladov z bánk, morálneho hazardu, či nadmerných cyklických výkyvov, vrátane finančnej krízy.

Nemalo by preto prekvapovať, že systémovými a hlavnými príčinami ostatnej finančnej krízy bol FED a jeho menová expanzia (púšťanie nových peňazí do obehu, umelé znižovanie úrokov) a vláda USA a jej politika podpory bývania. Spolu šírili falošné signály a tlačili na *morálny hazard*, hromadné chyby a nekrytý úverový boom (investície financované z úverov, ale nekryté dobrovoľnými úsporami).

Štát dnes peniaze určuje, kontroluje a manipuluje.

Následné „riešenia“ vlád, centrálnych bánk a nadnárodných inštitúcií sú predstavením masívnych a neúčinných centrálnych zásahov, opakujúcich systémové príčiny finančnej krízy vo väčšom rozmere a s ďalšími prvkami. Príkladmi sú zachraňovania a znárodňovania bánk, dopytovo stimulované balíčky z verejných financií a nakupovanie vládnych dlhopisov centrálnymi bankami. Vlády, centrálné banky a nadnárodné inštitúcie sa stali spúšťačom dlhovej krízy. Bezprecedentným príkladom morálneho hazardu a motivovania vlád k ďalšiemu zadžžovaniu je tzv. euroval, ktorým sa rýchlejšie roztáča dlhová špirála v eurozóne a otvárajú sa dvere ďalším finančnými problémom a pokračovaniu politickej centralizácie únie.

Europříčina

Zachraňované euro a eurozóna sú ako osobitné formy pretváraného menového usporiadania príčinami, ktoré prehlbujú dlhovú krízu a negatívne dosahy pre držiteľov eura. Eurom sa presúvajú deformácie z národnej na nadnárodnú úroveň. Potvrdzujú sa tak slová Friedricha Hayeka: *„výsledným efektom zavedenia jednotnej európskej meny by bolo iba upevnenie zdrojov a koreňov zla, ktoré pochádzajú z vládami vytvorených monopolov na vydávanie peňazí.“*

Euro sa už stalo kanálom motivovania vlád priživovať sa deficitným financovaním výdavkov na ostatných, prehlbovania fáz ekonomického cyklu a prelievania dodatočných nákladov a obmedzení. V súčasnosti môže prelievanie nákladov spojených s verejnými dlhami urýchliť *eurodomino* postup-

ného rúcania finančných systémov v jednotlivých krajinách eurozóny.

Z dlhodobých príčin problémov a rizík sa vynára tlak na nadmerný rast nekrytých peňazí, úverov a inflácie, ktorý vyplýva z podstaty menovej únie s monopolným vydávaním symbolických a nekrytých peňazí v jednej mene. Osobitným rizikom je inflačné „riešenie“ nezreformovaných a zadžžovaných dôchodkových systémov. Euro je tiež nástrojom ďalšieho centrálného harmonizovania ostatných podmienok v únii.

Rámcové alternatívy vývoja

Súčasný finančný problém v eurozóne sú pre viacerých zámerom presadzovania ďalšieho schodu k euroštátu: fiskálnej únie s centrálnou rozpočtovou politikou. Je nepochybné, že pokračovanie v dnešnom stave by prinášalo čoraz väčšie dodatočné náklady na udržanie eurozóny a opakujúce sa finančné prnutia a finančné otrasy. Alternatíva ďalšej centrálnych harmonizácie k spoločnej politickej únii by však znamenala dlhodobu vážnejšie problémy (aj pre osobnú slobodu a prosperitu), ktoré vyplývajú z podstaty koncentrácie moci.

Objavujú sa aj iné úvahy o alternatívach menového usporiadania v Európe: štiepenie eurozóny a eura či návraty k pôvodným menám a vystupovanie krajín z eurozóny. Pre Slovensko má význam vyhodnotenie možnosti vystúpenia z „euroklubu“. Dôležitejšie je však obrátiť pozornosť a presadzovať alternatívu usporiadania peňažného systému, ktorá by bola v súlade s princípmi slobodnej spoločnosti a nevedla by k opakovaniu vážnych finančných problémov.

Dlhodobou účinnou alternatívou dnešných peňažných systémov (nielen v eurozóne) by mala byť zameraná na odstránenie systémových príčin opakujúcich sa problémov, ktorými sú centrálny riadené menové systémy a deficitne financované verejné výdavky. Žiadať alternatívu pre slobodnú spoločnosť tak znamená *menovú reformu s podmienkami na menovú konkurenciu a menovú slobodu* a reformu verejných financií s razantnými výdavkovými úsporami a vyrovnanými rozpočtami. V prípade menovej reformy by to predstavovalo opätovne zaviesť komoditné krytie peňazí a odstrániť legislatívne prekážky slobodných rozhodnutí na trhu peňazí (napríklad peňažný monopol centrálnych bánk, zákonné platidlá a privilégium komerčných bánk na čiastočné rezervné krytie vkladov na požiadanie).

Výsledkom žiadajúcej menovej reformy by mal byť slobodný trh peňazí: slobodné poskytovanie, držanie a používanie akýchkoľvek krytých mien a iných platobných prostriedkov (vrátane striebra a zlata). Pre zastavenie a neopakovanie finančnej krízy, dlhovej špirály, eurodomina a iných negatívnych dôsledkov dnešných menových systémov je potrebné odštátniť peniaze a prinavrátiť im ich pôvodný význam.

ŽENA A MORE

Dušan Sloboda

Plytvanie patrí k eurofondom ako Eiffelovka k Parížu. Pobúrení parížski umelci vežu Gustava Eiffela vnímali ako zneuctenie Paríža, nazývali ju „tragickou pouličnou lampou“ a hanili ju ako „pochmúrný továrenský komín.“ A hoci pôvodne mala vydané len dočasné stavebné povolenie a po dvadsiatich rokoch sa mala zbúrať, stojí na svojom mieste dodnes. I keď dočasnosť a pominuteľnosť eurofondov vyzerá dnes utopicky asi ako dočasnosť pobytu „spojeneckých“ vojsk v Československu po roku 1968, a i keď – napriek istej kritike – eurofondy prežívajú desaťročia bez výrazného pobúrenia a hany zo strany mienkotvorcov, nezúfajme.

Plytvanie v eurofondoch má mnoho rozbiehavých smerov, viac než je ulíc stretávajúcich sa pod víťazným oblúkom na Place de l'Étoile. Plytvanie v eurofondoch, to nie je len to, keď sú peniaze z našich daní strovené na zbytočné projekty vyhlasované na dobre skrytých nástenkách pre nástenkárov samotných. Plytvanie v eurofondoch, to nie je len to, keď sú peniaze z našich daní použité na sociálne sa tváriace, no v realite len mrhanie zdrojmi tvoriace podniky. Plytvanie v eurofondoch, to nie je len to, keď sú peniaze z našich daní použité na tvorbu a odovšielanie absolútne zbytočnej reklamnej kampane propagujúcej operačný program Doprava – teda ten, v ktorom sú dotačné balíky vopred jasne určené len pre žiadateľov z vybraných organizácií štátu zodpovedných za výstavbu infraštruktúry a nedochádza tam ani k tej špinavej hre na výzvu a výber projektov. Plytvanie v eurofondoch má i svoje poetické formy.

Z peňazí z eurofondov sa dá tiež „zaoberať vzťahom žena-telo-more v scéničkom znázornení.“ Neveríte? Veru, minimálne jeden zo záplavy projektov financovaných z rôznych bruselských dotačných schém to v popise svojich východísk mal. A prostredníctvom nitrianskej Nadácie Aspekt sa doň mali príležitosť – a dúfajme, že neopakovateľnú – prihlásiť i naše ženy. Od augusta 2008 do júla 2010 sa tak počas piatich stretnutí žien v stredomorskom Palerme, na Cypre, v Aténach a vnútrozemskej (akéže more?) Nitre a opäť v sicílskom Palerme „prostredníctvom zhromažďovania historického

materiálu, kultúrnych, umeleckých a informačných materiálov o námorných aktivitách, ktoré postupom času ovplyvnili ženský svet,“ vytváral „interkultúrny, medzi-náboženský a medzi-jazykový dialóg“. Projekt, ktorého súčasťou boli výlety do spomínaných destinácií, spojené s ochutnávkami vín a miestnej kuchyne, poznávaní miestnych remesiel, mal vraj za cieľ „prispieť k rozšíreniu a znalosti tradícií, remesiel, esencií a úloh, ktorú v týchto aktivitách mala žena v minulosti a ktorú má v prítomnosti, a načrtnúť nový socio-kultúrny a ekonomický vývoj úlohy ženy v námorných aktivitách.“ Takto poeticky je popisovaný projekt „Žena a more,“ ktorý bol financovaný z eurofondov z programu Grundtvig.

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig (1783 – 1872) je považovaný za „otca“ ľudovej vysokej školy a, ako sa dozvedáme z oficiálnych letákov Generálneho riaditeľstva pre vzdelávanie a kultúru, taktiež za „horlivého zástancu vzdelávania dospelých pre potreby aktívnej účasti v spoločnosti, na rozdiel od abstraktnejších myšlienok akademikov.“ Zjavne preto meno tohto dánskeho učenca nesie i jedna zo šiestich zložiek Programu celoživotného vzdelávania, ktorý realizuje Európska komisia. Dnešný Grundtvig sa vraj „snaží odpovedať na výzvy potreby aktualizácie vedomostí, ako aj potreby poskytovania „smerovaní“ dospelým jedincom.“

Každoročným letným túžbam našich vnútrozemcov a vnútrozemkyní o smerovaní k pobrežiu a morskej hladine možno veru s prirodzenou dávkou empatie porozumieť. Menej pochopiteľné je, že sa na tieto výlety vyvoleným Európanom skladáme z našich daní. Iste, je to len kvapka v mori. Sú tu predsa i mnohé iné, naoko možno menej absurdné, no o to viac darebné plytvania s miliardami eur vyťahovaných kradmou rukou štátov z vreciek európskych daňovníkov. A to v situácii, keď vynorenie na hladinu z mora európskych verejných dlhov je v nedohľadne...

Autor je analytik KI.

UDIALO SA:

1) Dňa 13. januára 2011 v Bratislave a dňa 14. januára 2011 v Banskej Bystrici organizoval KI ďalšiu z cyklu prednášok CEQLS. Naším prvým hosťom v roku 2011 na tému **Kapitalizmus a rodina** bol profesor ekonómie Steven Horwitz, ktorý pôsobí na St. Lawrence University. Viac, vrátane videozáznamu, na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.

2) Dňa 26. januára 2011 KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu a s finančnou podporou Nadácie Tatra banky otvorili štvrtý ročník cyklu seminárov o ekonomii Akadémie klasickej ekonómie. Viac sa dozviete na ake.institute.sk.

3) Dňa 28. januára 2011 bolo v rámci projektu **Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO)**, ktorý realizuje Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), zverejnené hodnotenie za obdobie október – december 2010. Jedným z hodnotiteľov je i analytik KI **Dušan Sloboda**. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

4) Dňa 28. januára 2011 prezentoval ekonóm KI **Peter Gonda** na konferencii Trading Expo, ktorá sa konala v Bratislave, svoj príspevok na tému **Finančná kríza, dlhová špirála a euro**. Viac na webstránke KI v sekcii PREDNÁŠKY A PREZENTÁCIE.

5) V januári 2011 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: **Zuzana Zimenová** a **Dušan Sloboda**. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, ROZHOVORY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNKA
CONSERVATIVE
INSTITUTE

PODPORTE NÁS / 2% Z DANE:

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Domínika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov vo forme štúdií, odborných príspevkov a prednášok, článkov a mediálnych vystúpení. Všetky naše výstupy, vrátane audio či videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk.

Podporte nás prostredníctvom online prevodu cez Váš internet banking. Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI v sekcii PODPORTE NÁS.

Dovoľte nám, aby sme Vás i tento rok oslovili s prosbou o venovanie Vašich 2% z dane z príjmu. V predchádzajúcich rokoch KI i vďaka Vašej podpore mohol realizovať viaceré projekty a akcie.

Budeme radi, ak využijete túto možnosť a vyjadrite nám Vašu podporu i touto cestou. Všetky potrebné informácie o postupe a spôsobe darovania 2% z dane nájdete na webstránke KI v sekcii ASIGNÁCIA 2%.

Ďakujeme!